

In de schoenen van de ander

Verpleger met doppen in de oren of in tillift, beseft hoe snel hij in val van betutteling trapt

- In het zorg-ethisch lab sTimul worden zorgverleners even zorgvragers
- De rollen omkeren doet nadenken en beter functioneren
- Goede zorg vertrekt van de behoefte van de patiënt

Ilse VAN HALST

„Stefanie, plas maar gerust in je pamber, hoor. Hij is nog niet vol, zag ik net.” De boodschappen van zorgverleners mogen goedbedoeld zijn, de waardigheid van de bewoner van het woonzorgcentrum of het ziekenhuis gaat soms helemaal de mist in. „Routine kan dodelijk zijn voor de goede zorg”, zegt Claude Vandevoorde, coördinator van het trainingscentrum van het zorg-ethisch lab sTimul in Moorsele, dat in 2008 werd opgericht.

De naam sTimul, een samen-trekking van ‘simuleren’ en ‘stimuleren’, zegt alles. Dat samenwerkingsverband tussen onderwijs en zorgsector wil studenten en zorgverleners een attitude van goede zorg bijbrengen door hen de kans te geven van perspectief te wisselen.

„Centraal staat hier ervaringsgericht leren”, legt Vandevoorde uit. „Doorgewinterde zorgverleners stappen anderhalve dag in de schoenen van een bewoner van een rust- en verzorgings-tehuis of een patiënt in een ziekenhuis, terwijl studenten hen verzorgen. Zo ondervinden zorgverstrekkers aan den lijve hoe het voelt om al dan niet goede zorg te krijgen. Na afloop reflecteren ze op wat ze beleefden, zodat ideeën over zorg worden bijgestuurd en vervolgens ook in praktijk leiden tot betere zorg.”

„Het was zwaar”, blikt zorgverlener Matthias terug. „Ik nam de rol in van een slechtiende bejaarde met parkinson en slikstoornissen. Ik kreeg een donkere bril op, waardoor ik haast niets zag. De hele dag lag ik in bed en ik was afhankelijk van de tillift. Het voortdurende liggen en het wachten, waren erg belastend, ook al verliep de zorgverlening vlot. Als zorgverlener zeg ik vaak achteloos: ‘Twee minuutjes en ik kom bij u’, maar nu ik hier in bed lig te wachten, beseft ik dat twee minuten een eeuwigheid zijn.”

Ook zorgverlener Stefanie steekt de hand in eigen boezem. Zij kroop in de huid van een hardhorige vrouw in een rolstoel. Om het echt te maken, kreeg ze oordoppen in en beperkende gewichten om de knieën. „Ik kon de gesprekken niet volgen en moest alles voortdurend opnieuw vragen”, zucht ze. „Ik

mixt: vlees, groenten en aardappelen afzonderlijk. „Dat zag er best smakelijk uit”, beseft hij. „Veel appetijtelijker dan de manier waarop ik het zelf opdien, alles gemengd. In het vervolg zal ik toch even aan de bewoner vragen wat die verkiest.”

Vandevoorde verduidelijkt: „Het is opmerkelijk hoe vanzelfsprekend sommige zorgverleners het vinden dat je als bewoner je privacy opgeeft en dat alles voor je wordt gedaan. Die afhankelijkheid kan vreselijk zijn als het rusthuis voortaan je thuis is. Thuis ben je nog altijd de baas. Je gaat naar het toilet wanneer je wil. In een rusthuis zitten de verzorgers nog te vaak op je lip: ‘Mariëtte, waar ga je naartoe?’ Dat voelt niet aan als thuis.”

Matthias: „Pas door zelf te ondergaan wat je als zorgverlener dag in dag uit doet met de bewoners in het woonzorgcentrum, beseft je hoe kwetsbaar zij zijn en hoe vlug jij in de val van de betutteling trapt.”

Het is goed te zien dat almaar meer directies daar gevoelig voor worden. Vandevoorde beaamt: „Wat goede zorg is, moeten zorgverleners echter ook elke dag opnieuw ontdekken in relatie tot de zorgontvangers. Vandaag vertrekt zorg vaak van de logica van het woonzorgcentrum, niet van de behoefte van de bewoner. Iedereen wordt op hetzelfde tijdstip gewekt en krijgt gelijktijdig te eten. Dat doet afbreuk aan de gewoonten van de bewoner. Daarom pleit sTimul voor zorg die afgestemd is op wat de bewoner nodig heeft om waardig en comfortabel te leven.”

sTimul, Sint-Maartensplein 13, 8560 Moorsele, 056 74 52 60, www.stimul.be.

Twee minuutjes wachten? Voor de zorgontvanger lijkt het een eeuwigheid

voelde me echt tot last. Op de duur vroeg ik niets meer. Ik zal in het vervolg alerter zijn met hardhorige bewoners.” Ze lacht. „’s Nachts speelde ik wel vals en haalde ik de oordoppen uit.”

Matthias: „Aan tafel wilde ik een appel schillen, maar de zorgverleners beslisten dat ik beter een banaan kon eten omdat zelf mijn appel schillen ‘te gevaarlijk’ was.” Omdat hij slikproblemen had, kreeg Matthias zijn eten ge-

STANDPUNT

Bert CLAERHOUT

Meer vraag naar stilte dan naar zon

” In de Duitse deelstaat Baden-Württemberg vond vorige maand een driedaags overleg plaats over de toekomst van de benedictijnenkloosters in Duitsland en Oostenrijk. Specialist uit de Kerk en uit de toeristische wereld namen eraan deel. Het is genoegzaam bekend dat heel wat kloosters in Europa worden geconfronteerd met de vraag hoe het verder moet. Door het gebrek aan roepingen en de sterke vergrijzing hebben veel gemeenschappen het moeilijk om naast hun essentiële taak – een leven van gebed – nog andere taken te vervullen die er nochtans mee verenigbaar zijn. Daartegenover staat het almaar groeiende succes van de gastenverblijven in contemplatieve kloosters. Bezoekers die er een tijdlang verblijven, hebben er het gevoel dat het gedisciplineerde leven met zijn vele rituelen hen tot rust brengt en hun ziel doet herademem.

Michael Hochschild, die onderzoek doet naar de katholieke Kerk en de maatschappelijke veranderingen, betreunde op de bijeenkomst dat veel kloostergemeenschappen er niet in slagen een duurzaam toekomstperspectief te ontwikkelen en dan maar alles bij het oude laten. Nochtans hebben kloosters volgens hem slechts toekomst als ze zich bezinnen over hun zending. Zo’n bezinning houdt allereerst in dat ze zich over de kwaliteit van hun levensstijl buigen. Voorts moeten ze oog hebben voor de kansen die zich aandienen. Volgens Martin Spantig, de verantwoordelijke voor het toerisme in Beieren, is het toeristische landschap zonder kloosters en abdijen ondenkbaar. Ook hij belichtte uitvoerig de hunker naar stilte en rust. „Als het zo voortgaat, is er in de toeristische sector straks meer vraag naar stilte en rust, dan naar zon”, zei hij.

Het succes van allerlei ‘stilte-initiatieven’ zoals het creëren van stilteplekken, het organiseren van stiltewandelingen, het opstarten van de website www.startdestilte.be en abdijbezoeken, sluit daar ongetwijfeld bij aan. De stilte die velen daarbij hopen te vinden – zeker bij abdijbezoeken – is doorgaans echter meer dan louter het dempen van het lawaai. Het is de stilte die innerlijke rust brengt en ons ontvankelijk maakt voor de betoveringen van het dagelijkse leven en voor de diepere werkelijkheid. In die zin zijn kloosters en abdijen bij uitstek nog plaatsen waar we kunnen kiezen voor geluiden die de ziel laven, in plaats van die te verwonden. De stilte die er heerst, is er een die ruimte schept en die ons onbevangen in staat stelt naar Hem op zoek te gaan.

Sommige oversten staan nochtans huiverig tegenover een al te grote openheid naar de buitenwereld. Soms terecht, er zijn toeristen die het klooster slechts ‘gebruiken’ als uitvalsbasis voor tripjes in de omgeving. Maar vaak is die huiver niet terecht. Er was een tijd waarin het geloof standhield dankzij de authentieke, inspirerende en vernieuwende kracht van onze kloosters en abdijen. Aan het begin van de eenentwintigste eeuw is de situatie evenwel anders. Het lijkt er sterk op dat die kloosters en abdijen er nu zelf alle baat bij hebben om in een gesecculariseerde samenleving hulp en opvang te bieden aan al wie naar God op zoek gaat en aan wie de levensstijl van de monniken wil delen: een leven van gebed en stilte, een diep gevoel van verbondenheid met de medemens en met de schepping, een sober leven.

Zoals elk dier nood heeft aan een natuurlijke biotoop om te overleven, hebben ook gelovigen behoefte aan een bijzondere omgeving waarin hun geloof kan openbloeien. Ze trekken ernaartoe om op adem te komen en uiting te geven aan hun verlangen naar God en aan hun hunker naar stilte en meditatie. Kloosters en abdijen waar het geloof authentiek wordt beleefd, blijven bevoorrechte ontmoetingsplaatsen om aan die behoefte tegemoet te komen, namelijk een biotoop te zijn, een oase van rust en stilte waar gelovigen zich spiritueel kunnen verdiepen. Vanuit dat perspectief blijven ze voor de toekomst van het geloof van onschatbare waarde.”

Ontstellend hoe hulpeloos je je voelt als je met een tillift omhoog gehesen wordt, ontdekte zorgverlener Matthias, die in de huid kroop van een bejaarde met parkinson. © Ilse Van Halst